

KONWENCJA O PRAWACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Preambuła

Państwa Strony niniejszej konwencji,

(a) przywołując zasady proklamowane w Karcie Narodów Zjednoczonych, które uznają przyrodzoną godność i wartość oraz równe i niezbywalne prawa wszystkich członków rodziny ludzkiej za podstawę wolności, sprawiedliwości i pokoju na świecie,

(b) uznając, że Narody Zjednoczone, w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka oraz w Międzynarodowych Paktach Praw Człowieka, ogłosiły i uzgodniły, że każdy ma prawo do korzystania ze wszystkich praw i wolności ustanowionych w tych dokumentach, bez jakiegokolwiek rozróżnienia,

(c) potwierdzając powszechność, niepodzielność, współzależność i powiązanie ze sobą wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz potrzebę zagwarantowania osobom niepełnosprawnym pełnego z nich korzystania, bez dyskryminacji,

(d) przywołując Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, Międzynarodową konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej, Konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, Konwencję w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, Konwencję o prawach dziecka oraz Międzynarodową konwencję o ochronie praw wszystkich pracowników migrujących i członków ich rodzin,

(e) uznając, że niepełnosprawność jest pojęciem ewoluującym i że niepełnosprawność wynika z interakcji między osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowymi, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi osobami,

(f) uznając znaczenie zasad i wytycznych zawartych w Światowym programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych i w Standardowych zasadach wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz ich wpływ na popieranie, formułowanie i ocenę polityki, planów, programów i działań na szczeblu krajowym, regionalnym i międzynarodowym zmierzających do dalszego wyrównywania szans osób niepełnosprawnych,

(g) podkreślając znaczenie włączania kwestii niepełnosprawności do odpowiednich strategii zrównoważonego rozwoju, jako ich integralnej części,

(h) uznając także, że dyskryminacja kogokolwiek ze względu na niepełnosprawność jest pogwałceniem przyrodzonej godności i wartości osoby ludzkiej,

(i) uznając również różnorodność osób niepełnosprawnych,

(j) uznając potrzebę popierania i ochrony praw człowieka wszystkich osób niepełnosprawnych, w tym osób wymagających bardziej intensywnego wsparcia,

(k) zaniepokojone, że pomimo istnienia różnych rozwiązań i przedsięwzięć, osoby niepełnosprawne w dalszym ciągu napotykają na bariery w udziale w życiu społecznym jako równoprawni członkowie społeczeństwa oraz doświadczają naruszenia praw człowieka we wszystkich częściach świata,

(l) uznając znaczenie współpracy międzynarodowej na rzecz poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych w każdym kraju, szczególnie w krajach rozwijających się,

(m) uznając cenny wkład, obecny i potencjalny, osób niepełnosprawnych w ogólny dobrobyt i różnorodność społeczeństw, w których żyją oraz uznając, że popieranie pełnego korzystania przez osoby niepełnosprawne z praw człowieka i podstawowych wolności, a także pełnego udziału osób niepełnosprawnych wzmocni ich poczucie przynależności i przyczyni się do rozwoju zasobów ludzkich oraz postępu społecznego i gospodarczego oraz wykorzenia ubóstwa,

(n) uznając znaczenie dla osób niepełnosprawnych ich indywidualnej samodzielności i niezależności, w tym wolności dokonywania wyborów,

(o) zważywszy, że osoby niepełnosprawne powinny mieć możliwość aktywnego udziału w procesie podejmowania decyzji w zakresie polityki i programów, w tym dotyczących ich bezpośrednio,

(p) zaniepokojone trudnościami, jakie napotykają osoby niepełnosprawne, które są narażone na wielorakie lub wzmocnione formy dyskryminacji ze względu na przynależność rasową, kolor skóry lub płeć, język, religię, poglądy polityczne lub inne, pochodzenie narodowe, etniczne, autochtoniczne lub społeczne, sytuację majątkową, urodzenie, wiek czy inne okoliczności,

(q) uznając, że niepełnosprawne kobiety i dziewczęta są często narażone, zarówno w środowisku rodzinnym, jak i poza nim, na większe ryzyko przemocy, naruszania nietykalności osobistej lub znieważania, opuszczenia lub zaniechania, zęcania się lub wykorzystywania,

(r) uznając, że niepełnosprawne dzieci powinny w pełni korzystać ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności, na zasadzie równości z innymi dziećmi oraz przywołując zobowiązania w tym zakresie przyjęte przez Państwa Strony Konwencji o prawach dziecka,

(s) podkreślając potrzebę uwzględniania perspektywy płci we wszystkich wysiłkach na rzecz popierania pełnego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez osoby niepełnosprawne,

(t) zwracając uwagę na fakt, że większość osób niepełnosprawnych żyje w warunkach ubóstwa i uznając, w związku z tym, pilną potrzebę zajęcia się problemem negatywnego wpływu ubóstwa na osoby niepełnosprawne,

(u) mając na uwadze fakt, że w celu zapewnienia pełnej ochrony osób niepełnosprawnych, w szczególności podczas konfliktów zbrojnych i obcej okupacji, konieczne jest stworzenie warunków pokoju i bezpieczeństwa, w oparciu o pełne poszanowanie celów i zasad zawartych w Karcie Narodów Zjednoczonych oraz przestrzeganie odpowiednich dokumentów dotyczących praw człowieka,

(v) uznając znaczenie dostępności środowiska fizycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego, dostępu do opieki zdrowotnej i edukacji oraz do informacji i środków komunikacji celem umożliwienia osobom niepełnosprawnym pełnego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności,

(w) biorąc pod uwagę, że jednostka, mająca obowiązki w stosunku do innych osób i w stosunku do społeczeństwa do którego należy, jest zobowiązana dążyć do popierania i przestrzegania praw uznanych w Międzynarodowej Karcie Praw Człowieka,

(x) wyrażając przekonanie, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i jest uprawniona do ochrony przez społeczeństwo i państwo, a osoby niepełnosprawne i członkowie ich rodzin powinni otrzymywać niezbędną ochronę i pomoc umożliwiającą rodzinom przyczynianie się do pełnego i równego korzystania z praw przez osoby niepełnosprawne,

(y) wyrażając przekonanie, że powszechna i całościowa konwencja międzynarodowa, mająca na celu popieranie oraz ochronę praw i godności osób niepełnosprawnych, istotnie przyczyni się do zaradzenia głęboko niekorzystnej sytuacji społecznej osób niepełnosprawnych i będzie promować ich aktywność w sferze obywatelskiej, politycznej, gospodarczej, społecznej i kulturalnej, na zasadach równych szans, zarówno w krajach rozwijających się, jak i rozwiniętych,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Cel

Celem niniejszej konwencji jest popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności.

Do osób niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, ~~umysłową~~, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

psychiczną,

Artykuł 2

Definicje

W rozumieniu niniejszej konwencji:

„Komunikacja” obejmuje języki, wyświetlanie tekstu, alfabet Braille'a, komunikację przez dotyk, dużą czcionkę, dostępne multimedia, jak i sposoby, środki i formy komunikowania się na piśmie, przy pomocy słuchu, języka uproszczonego, lektora oraz formy rozszerzone (augmentatywne) i alternatywne, w tym dostępną technologię informacyjno-komunikacyjną.

„Język” obejmuje język mówiony i język migowy oraz inne formy przekazu niewerbalnego.

„Dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność” oznacza jakiegokolwiek różnicowanie, wykluczanie lub ograniczanie ze względu na niepełnosprawność, którego celem lub skutkiem jest naruszenie lub zniweczenie uznania, korzystania z lub wykonywania wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności w dziedzinie polityki, gospodarki, społecznej, kulturalnej, obywatelskiej lub w jakiegokolwiek innej, na zasadzie równości z innymi osobami. Obejmuje to wszelkie przejawy dyskryminacji, w tym odmowę racjonalnego usprawnienia.

„Racjonalne usprawnienie” oznacza konieczne i odpowiednie zmiany i dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, jeśli jest to potrzebne w konkretnym przypadku, w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami.

„Uniwersalne projektowanie” oznacza projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. „Uniwersalne projektowanie” nie wyklucza pomocy technicznych dla szczególnych grup osób niepełnosprawnych, jeżeli jest to potrzebne.

Artykuł 3

Zasady ogólne

Niniejsza konwencja opiera się na następujących zasadach:

- (a) poszanowanie przyrodzonej godności, autonomii osoby, w tym swobody dokonywania wyborów, a także poszanowanie niezależności osoby,
- (b) niedyskryminacja,
- (c) pełny i skuteczny udział w społeczeństwie i integracja społeczna,
- (d) poszanowanie odmienności i akceptacja osób niepełnosprawnych, będących częścią ludzkiej różnorodności oraz ludzkości,
- (e) równość szans,
- (f) dostępność,
- (g) równość mężczyzn i kobiet,
- (h) poszanowanie rozwijających się zdolności niepełnosprawnych dzieci oraz poszanowanie prawa dzieci niepełnosprawnych do zachowania tożsamości.

Artykuł 4 **Obowiązki ogólne**

1. Państwa Strony zobowiązują się do zapewnienia i popierania pełnej realizacji wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności wszystkich osób niepełnosprawnych, bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. W tym celu Państwa Strony zobowiązują się do:

(a) przyjęcia wszelkich odpowiednich środków ustawodawczych, administracyjnych i innych w celu wdrożenia praw uznanych w niniejszej konwencji,

(b) podjęcia wszelkich odpowiednich środków, w tym ustawodawczych, w celu zmiany lub uchylecia obowiązujących ustaw, przepisów wykonawczych, zwyczajów i praktyk, które dyskryminują osoby niepełnosprawne,

(c) uwzględniania wymogu ochrony i popierania praw człowieka w odniesieniu do osób niepełnosprawnych w każdej polityce i każdym programie działania,

(d) powstrzymywania się od angażowania się w jakiegokolwiek działania lub praktyki, które są niezgodne z niniejszą konwencją i zapewnienia, że władze i instytucje publiczne będą działały zgodnie z niniejszą konwencją,

(e) podejmowania wszelkich odpowiednich działań w celu wyeliminowania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność przez jakąkolwiek osobę, organizację lub prywatne przedsiębiorstwo,

(f) podejmowania lub popierania badań i wytwarzania oraz zapewnienia dostępności i korzystania z towarów, usług, wyposażenia i urządzeń uniwersalnie zaprojektowanych, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 niniejszej konwencji, i które powinny wymagać możliwie jak najmniejszych dostosowań i ponoszenia jak najmniejszych kosztów w celu zaspokojenia szczególnych potrzeb osób niepełnosprawnych, a także zobowiązują się do popierania zasady uniwersalnego projektowania przy tworzeniu norm i wytycznych,

(g) podejmowania lub popierania badań i tworzenia oraz popierania dostępności i wykorzystywania nowych technologii, w tym technologii informacyjno-komunikacyjnych, przedmiotów wspierających poruszanie się, urządzeń i wspomagających technologii, odpowiednich dla osób niepełnosprawnych, traktując priorytetowo technologie dostępne po przystępnych cenach,

(h) zapewniania osobom niepełnosprawnym dostępnej informacji o przedmiotach wspierających poruszanie się, urządzeniach i wspomagających technologiach, w tym nowych technologiach, a także o innych formach pomocy, usług i ułatwień,

(i) popierania szkoleń specjalistów i personelu pracującego z osobami niepełnosprawnymi, w zakresie praw uznanych w niniejszej konwencji, tak aby lepiej świadczone były pomoc i usługi gwarantowane na mocy tych praw.

2. W odniesieniu do praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, każde z Państw Stron zobowiązuje się podjąć kroki, wykorzystując maksymalnie dostępne mu środki i, gdy to potrzebne, w ramach współpracy międzynarodowej, w celu stopniowego osiągnięcia pełnej realizacji praw, bez uszczerbku dla tych zobowiązań zawartych w niniejszej konwencji które, zgodnie z prawem międzynarodowym, mają skutek natychmiastowy.

3. Przy tworzeniu i wdrażaniu ustawodawstwa i polityki celem wprowadzenia w życie niniejszej konwencji, a także w toku podejmowania decyzji w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi, Państwa Strony będą ściśle konsultować się z osobami niepełnosprawnymi, a także angażować te osoby, w tym niepełnosprawne dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.

4. Żadne z postanowień niniejszej konwencji nie narusza jakichkolwiek rozwiązań, które bardziej sprzyjają realizacji praw osób niepełnosprawnych, a które przewiduje ustawodawstwo Państwa Strony lub prawo międzynarodowe obowiązujące to Państwo. Żadne z praw człowieka

i podstawowych wolności uznanych lub istniejących w którymkolwiek z Państw Stron niniejszej konwencji na podstawie ustaw, konwencji, przepisów wykonawczych lub zwyczaju nie może być ograniczone lub uchylone pod pretekstem, że niniejsza konwencja nie uznaje takich praw lub wolności, lub uznaje je w węższym zakresie.

5. Postanowienia niniejszej konwencji rozciągają się na wszystkie części państw federalnych, bez jakichkolwiek ograniczeń lub wyjątków.

Artykuł 5

Równość i niedyskryminacja

1. Państwa Strony uznają, że wszyscy ludzie są równi wobec prawa i są uprawnieni, bez jakiegokolwiek dyskryminacji, do jednakowej ochrony prawnej i jednakowych korzyści wynikających z prawa.

2. Państwa Strony zakażą jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność i zagwarantują osobom niepełnosprawnym jednakową dla wszystkich i skuteczną ochronę przed dyskryminacją z jakichkolwiek względów.

3. W celu popierania równości i likwidacji dyskryminacji, Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie kroki celem zapewnienia racjonalnych usprawnień.

4. Za dyskryminację w rozumieniu niniejszej konwencji nie będą uważane szczególne środki, które są niezbędne celem przyspieszenia osiągnięcia lub zagwarantowania faktycznej równości osób niepełnosprawnych.

Artykuł 6

Niepełnosprawne kobiety

1. Państwa Strony uznają, że niepełnosprawne kobiety i dziewczęta są narażone na wieloaspektową dyskryminację i, w związku z tym, podejmą środki w celu zapewnienia pełnego i równego korzystania przez nie ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności.

2. Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie środki, aby zapewnić pełen rozwój, awans i wzmocnienie pozycji kobiet, w celu zagwarantowania im możliwości wykonywania i korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności ustanowionych w niniejszej konwencji.

Artykuł 7

Niepełnosprawne dzieci

1. Państwa Strony podejmą wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia pełnego korzystania przez niepełnosprawne dzieci ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności, na zasadzie równości z innymi dziećmi.

2. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci niepełnosprawnych należy przede wszystkim kierować się najlepszym interesem dziecka.

3. Państwa Strony zapewnią niepełnosprawnym dzieciom prawo swobodnego wyrażania poglądów we wszystkich sprawach ich dotyczących, przyjmując je z należyłą uwagą, odpowiednio do wieku i dojrzałości dzieci, na zasadzie równości z innymi dziećmi oraz zapewnią dzieciom pomoc w wykonywaniu tego prawa, odpowiednio do ich niepełnosprawności i wieku.

Artykuł 8

Podnoszenie świadomości

1. Państwa Strony zobowiązują się podjąć natychmiastowe, skuteczne i odpowiednie działania w celu:

- (a) podniesienia świadomości społeczeństwa, w tym na poziomie rodziny, w sprawach dotyczących osób niepełnosprawnych, a także działania na rzecz wzmocnienia poszanowania praw i godności osób niepełnosprawnych,
  - (b) zwalczania stereotypów, uprzedzeń i szkodliwych praktyk wobec osób niepełnosprawnych, w tym związanych z płcią i wiekiem, we wszystkich dziedzinach życia,
  - (c) promowania wiedzy o zdolnościach i wkładzie osób niepełnosprawnych.
2. Do działań podejmowanych w tym celu należy:
- (a) inicjowanie i prowadzenie skutecznych kampanii nastawionych na podnoszenie poziomu świadomości społecznej, aby:
    - (i) rozwijać wrażliwość na prawa osób niepełnosprawnych,
    - (ii) popierać pozytywne postrzeganie i większą świadomość społeczną dotyczącą osób niepełnosprawnych,
    - (iii) popierać uznawanie umiejętności, zasług i zdolności osób niepełnosprawnych oraz ich wkładu w miejscu pracy i na rynku pracy,
  - (b) rozwijanie, na wszystkich szczeblach systemu edukacji, z uwzględnieniem wszystkich dzieci od najwcześniejszych lat, postawy poszanowania praw osób niepełnosprawnych,
  - (c) zachęcanie wszystkich środków masowego przekazu do przedstawiania wizerunku osób niepełnosprawnych w sposób zgodny z celem niniejszej konwencji,
  - (d) popieranie programów podnoszenia świadomości w sprawach dotyczących osób niepełnosprawnych i praw osób niepełnosprawnych.

Artykuł 9 **Dostępność**

1. Aby umożliwić osobom niepełnosprawnym samodzielne funkcjonowanie i pełny udział we wszystkich sferach życia, Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym, na zasadzie równości z innymi osobami, dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także do innych urządzeń i usług, powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Środki te, obejmujące rozpoznanie i eliminację przeszkód i barier w zakresie dostępności, stosują się między innymi do:
- (a) budynków, dróg, transportu oraz innych urządzeń wewnętrznych i zewnętrznych, w tym szkół, mieszkań, instytucji zapewniających opiekę medyczną i miejsc pracy,
  - (b) informacji, komunikacji i innych usług, w tym usług elektronicznych i służb ratowniczych.
2. Państwa Strony podejmą również odpowiednie środki w celu:
- (a) opracowywania, ogłaszania i monitorowania wdrażania minimalnych standardów i wytycznych w sprawie dostępności urządzeń i usług ogólnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych,
  - (b) zapewnienia, że instytucje prywatne, które oferują urządzenia i usługi ogólnie dostępne lub powszechnie zapewniane, będą brały pod uwagę wszystkie aspekty ich dostępności dla osób niepełnosprawnych,
  - (c) zapewnienia szkolenia wszystkim zainteresowanym na temat dostępności dla osób niepełnosprawnych,
  - (d) zapewnienia w ogólnodostępnych budynkach i innych obiektach oznakowania w alfabecie Braille'a oraz w formach łatwych do czytania i zrozumienia,
  - (e) zapewnienia różnych form pomocy i pośrednictwa ze strony innych osób lub zwierząt, w tym przewodników, lektorów i profesjonalnych tłumaczy języka migowego, w celu ułatwienia dostępu do ogólnodostępnych budynków i innych obiektów,

(f) popierania innych odpowiednich form pomocy i wsparcia osób niepełnosprawnych, aby zapewnić im dostęp do informacji,

(g) popierania dostępu osób niepełnosprawnych do nowych technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, w tym do Internetu,

(h) popierania, od wstępnego etapu, projektowania, rozwoju, produkcji i dystrybucji dostępnych technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, tak aby technologie te i systemy były dostępne po najniższych kosztach.

Artykuł 10

Prawo do życia

Państwa Strony potwierdzają, że każda istota ludzka ma przyrodzone prawo do życia i podejmą wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym skutecznego korzystania z tego prawa, na zasadzie równości z innymi osobami.

Artykuł 11

Sytuacje zagrożenia i sytuacje wymagające pomocy humanitarnej

Państwa Strony podejmą, zgodnie ze swoimi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego, w tym międzynarodowego prawa humanitarnego oraz międzynarodowego prawa praw człowieka, wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych w sytuacjach zagrożenia, w tym w trakcie konfliktu zbrojnego, w sytuacjach wymagających pomocy humanitarnej i w przypadku klęsk żywiołowych.

Artykuł 12

Równość wobec prawa

1. Państwa Strony potwierdzają, że osoby niepełnosprawne mają prawo do uznania ich za podmioty prawa.

2. Państwa Strony uznają, że osoby niepełnosprawne mają zdolność prawną, na zasadzie równości z innymi osobami, we wszystkich aspektach życia.

3. Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do wsparcia, którego mogą potrzebować przy korzystaniu ze zdolności prawnej.

4. Państwa Strony zagwarantują, że wszelkie środki związane z korzystaniem ze zdolności prawnej obejmować będą odpowiednie i skuteczne zabezpieczenia w celu zapobiegania nadużyciom, zgodnie z międzynarodowym prawem praw człowieka. Zabezpieczenia zapewnią, że środki związane z korzystaniem ze zdolności prawnej będą respektowały prawa, wolę i preferencje osoby, będą wolne od konfliktu interesów i bezprawnych nacisków, będą proporcjonalne i dostosowane do sytuacji danej osoby, będą stosowane przez możliwie najkrótszy czas i będą podlegały stałemu przeglądowi przez właściwe, niezależne i bezstronne władze lub organ sądowy. Zabezpieczenia powinny być proporcjonalne do stopnia, w jakim takie środki wpływają na prawa i interesy danej osoby.

5. Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie i efektywne środki, z uwzględnieniem postanowień niniejszego artykułu, celem zagwarantowania równego prawa osób niepełnosprawnych do posiadania i dziedziczenia własności, kontroli własnych spraw finansowych oraz do jednakowego dostępu do pożyczek bankowych, hipotecznych i innych form kredytów oraz zapewnią, że osoby niepełnosprawne nie będą samowolnie pozbawiane własności.

Artykuł 13

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości

1. Państwa Strony zapewnią osobom niepełnosprawnym, na zasadzie równości z innymi osobami, skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości, w tym poprzez wprowadzenie

dostosowań proceduralnych i dostosowań odpowiednich do ich wieku, w celu ułatwienia efektywnego udziału, bezpośrednio lub pośrednio, zwłaszcza jako świadków, we wszelkich postępowaniach prawnych, w tym na etapie śledztwa i innych form postępowania przygotowawczego.

2. Aby wesprzeć gwarancje skutecznego dostępu osób niepełnosprawnych do wymiaru sprawiedliwości, na zasadzie równości z innymi osobami, Państwa Strony będą popierać odpowiednie szkolenia osób pracujących w wymiarze sprawiedliwości, w tym w policji i więziennictwie.

Artykuł 14

Wolność i bezpieczeństwo osobiste

1. Państwa Strony zapewnią, że osoby niepełnosprawne, na zasadzie równości z innymi osobami:

(a) będą korzystały z prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego,

(b) nie będą pozbawiane wolności bezprawnie lub samowolnie, a także, że każde pozbawienie wolności będzie zgodne z prawem oraz że niepełnosprawność w żadnym przypadku nie będzie uzasadniać pozbawienia wolności.

2. Państwa Strony zapewnią osobom niepełnosprawnym, które zostaną pozbawione wolności w wyniku jakiegokolwiek postępowania, prawo, na zasadzie równości z innymi osobami, do gwarancji zgodnych z międzynarodowym prawem praw człowieka i traktowanie zgodne z celami i zasadami niniejszej konwencji, włączając w to zapewnienie racjonalnych usprawnień.

Artykuł 15

Wolność od tortur lub okrutnego, nieludzkiego albo poniżającego traktowania lub karania

1. Nikt nie będzie poddany torturom lub okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu, lub karaniu. W szczególności, nikt nie będzie poddany, bez swobodnie wyrażonej zgody, eksperymentom medycznym lub naukowym.

2. Państwa Strony podejmą skuteczne środki ustawodawcze, administracyjne, sądowe i inne w celu zapobiegania, na zasadzie równości z innymi osobami, poddawaniu osób niepełnosprawnych torturom lub okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu, lub karaniu.

Artykuł 16

Wolność od wykorzystywania, przemocy i nadużyć

1. Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie środki ustawodawcze, administracyjne, społeczne, w dziedzinie edukacji i inne w celu ochrony osób niepełnosprawnych, zarówno w domu, jak i poza nim, przed wszelkimi formami wykorzystywania, przemocy i nadużyć, w tym związanych z płcią.

2. Państwa Strony podejmą również wszelkie odpowiednie środki w celu zapobiegania wszelkim formom wykorzystywania, przemocy i nadużyć, poprzez zapewnienie osobom niepełnosprawnym, ich rodzinom oraz opiekunom, między innymi, właściwych form pomocy i wsparcia odpowiednich ze względu na płeć i wiek, w tym poprzez zapewnienie informacji i edukacji na temat unikania, rozpoznawania i zgłaszania przypadków wykorzystywania, przemocy i nadużyć. Państwa Strony zapewnią, że formy pomocy i wsparcia będą dostosowane do wieku, płci i niepełnosprawności.

3. Aby zapobiegać wszelkim formom wykorzystywania, przemocy i nadużyć, Państwa Strony zapewnią, że wszelkie ułatwienia i programy mające służyć osobom niepełnosprawnym będą efektywnie monitorowane przez niezależne władze.

4. Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie środki w celu wspierania powrotu do zdrowia fizycznego i psychicznego oraz w zakresie zdolności poznawczych, a także wspierania rehabilitacji i społecznej reintegracji osób niepełnosprawnych, które stały się ofiarami jakiegokolwiek formy wykorzystywania, przemocy i nadużyć, w tym poprzez zapewnienie pomocy i wsparcia. Proces powrotu do zdrowia i reintegracja powinny następować w środowisku sprzyjającym zdrowiu, dobrobytowi, szacunkowi dla samego siebie, godności i samodzielności oraz powinny uwzględniać potrzeby wynikające z płci i wieku.

5. Państwa Strony ustanowią skuteczne ustawodawstwo i politykę, w tym ustawodawstwo i politykę na rzecz kobiet i dzieci, w celu zapewnienia, że przypadki wykorzystywania, przemocy i nadużyć wobec osób niepełnosprawnych będą identyfikowane, badane i, gdy to właściwe, ścigane.

Artykuł 17

Ochrona integralności osobistej

Każda osoba niepełnosprawna ma prawo do poszanowania jej integralności fizycznej i psychicznej, na zasadzie równości z innymi osobami.

Artykuł 18

Swoboda przemieszczania się i obywatelstwo

1. Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do swobody przemieszczania się, swobody wyboru miejsca zamieszkania i do obywatelstwa, na zasadzie równości z innymi osobami, między innymi poprzez zapewnienie, że osoby niepełnosprawne:

(a) będą miały prawo uzyskać i zmienić obywatelstwo i nie będą pozbawiane obywatelstwa arbitralnie lub ze względu na niepełnosprawność,

(b) nie będą pozbawiane, ze względu na niepełnosprawność, możliwości do uzyskania, posiadania i korzystania z dokumentu poświadczającego obywatelstwo lub innego dokumentu tożsamości, ani zdolności do korzystania z odpowiednich procedur, takich jak procedury imigracyjne, które mogą być konieczne celem ułatwienia korzystania z prawa do swobody przemieszczania się,

(c) będą mogły swobodnie opuścić jakikolwiek kraj, włączając w to własny,

(d) nie będą pozbawiane, arbitralnie lub ze względu na niepełnosprawność, prawa wjazdu do własnego kraju.

2. Niepełnosprawne dzieci będą rejestrowane niezwłocznie po urodzeniu i od urodzenia mają prawo do nazwiska, prawo do nabycia obywatelstwa oraz, w miarę możliwości, mają prawo znać rodziców i podlegać ich opiece.

Artykuł 19

Prowadzenie życia samodzielnie i przy włączeniu w społeczeństwo

Państwa Strony niniejszej konwencji uznają równe prawo wszystkich osób niepełnosprawnych do życia w społeczeństwie, wraz z prawem dokonywania takich samych wyborów, na równi z innymi osobami, oraz podejmą efektywne i odpowiednie środki w celu ułatwienia pełnego korzystania przez osoby niepełnosprawne z tego prawa oraz ich pełnej integracji i pełnego udziału w życiu społeczeństwa, w tym poprzez zapewnienie, że:

(a) osoby niepełnosprawne będą miały możliwość wyboru miejsca zamieszkania i podjęcia decyzji co do tego, gdzie i z kim będą mieszkać, na zasadzie równości z innymi osobami, a także, że nie będą zobowiązywane do mieszkania w szczególnych warunkach,

(b) osoby niepełnosprawne będą miały dostęp do szerokiego zakresu usług świadczonych w domu, w miejscu zamieszkania i innych usług wsparcia świadczonych w ramach społeczności lokalnej, w tym do pomocy osobistej niezbędnej do życia w społeczności i integracji społecznej, która także pozwoli na zapobieganie izolacji i segregacji społecznej,

(c) świadczone w społeczności lokalnej usługi i urządzenia dla ogółu ludności będą dostępne dla osób niepełnosprawnych, na zasadzie równości z innymi osobami oraz będą odpowiadać ich potrzebom.

Artykuł 20

Mobilność

Państwa Strony podejmą skuteczne środki celem umożliwienia osobom niepełnosprawnym mobilności osobistej i możliwie największej samodzielności w tym zakresie, między innymi poprzez:

(a) ułatwianie mobilności osób niepełnosprawnych, w sposób i w czasie przez nie wybranym i po przystępnej cenie,

(b) ułatwianie osobom niepełnosprawnym dostępu do wysokiej jakości przedmiotów wspierających poruszanie się, urządzeń i technologii wspomagających oraz do pomocy i pośrednictwa ze strony innych osób lub zwierząt, w tym poprzez ich udostępnianie po przystępnej cenie,

(c) zapewnianie osobom niepełnosprawnym i wyspecjalizowanemu personelowi pracującemu z osobami niepełnosprawnymi szkolenia w zakresie umiejętności poruszania się,

(d) zachęcanie jednostek wytwarzających przedmioty wspierające poruszanie się, urządzenia i technologie wspomagające, do uwzględniania wszystkich aspektów mobilności osób niepełnosprawnych.

Artykuł 21

Wolność wypowiedzania się i wyrażania opinii oraz dostęp do informacji

Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie środki, aby osoby niepełnosprawne mogły korzystać z prawa do wolności wypowiedzania się i wyrażania opinii, w tym wolności poszukiwania, otrzymywania i rozpowszechniania informacji i poglądów, na zasadzie równości z innymi osobami i poprzez wszelkie formy komunikacji, według ich wyboru, zgodnie z definicją zawartą w art. 2 niniejszej konwencji, między innymi poprzez:

(a) dostarczanie osobom niepełnosprawnym informacji przeznaczonych dla ogółu społeczeństwa, w dostępnych dla nich formach i technologiach, odpowiednio do różnych rodzajów niepełnosprawności, na czas i bez dodatkowych kosztów,

(b) akceptowanie i ułatwianie korzystania przez osoby niepełnosprawne w sprawach urzędowych z języków migowych, alfabetu Braille'a, komunikacji rozszerzonej (augmentatywnej) i alternatywnej oraz wszelkich innych dostępnych środków, sposobów i form komunikowania się przez osoby niepełnosprawne, według ich wyboru,

(c) nakłanianie instytucji prywatnych, które świadczą usługi dla ogółu społeczeństwa, w tym przez Internet, do dostarczania informacji i usług w formie dostępnej i użytecznej dla osób niepełnosprawnych,

(d) zachęcanie środków masowego przekazu, w tym dostawców informacji przez Internet, do zapewnienia, by ich usługi były dostępne dla osób niepełnosprawnych,

(e) uznanie i popieranie korzystania z języków migowych.

Artykuł 22

Poszanowanie prywatności

1. Żadna osoba niepełnosprawna, bez względu na miejsce zamieszkania lub warunki życiowe, nie może być narażona na arbitralną lub bezprawną ingerencję w życie prywatne, sprawy rodzinne, dom lub korespondencję, czy innego typu komunikację międzyludzką, ani też na bezprawne naruszanie jej czci i reputacji. Osoby niepełnosprawne mają prawo do ochrony prawnej przed tego rodzaju ingerencjami.

2. Państwa Strony będą chronić poufność informacji osobistych, o zdrowiu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, na zasadzie równości z innymi osobami.

Artykuł 23

Poszanowanie domu i rodziny

1. Państwa Strony podejmą efektywne i odpowiednie środki w celu likwidacji dyskryminacji osób niepełnosprawnych we wszystkich sprawach dotyczących małżeństwa, rodziny, rodzicielstwa i związków, na zasadzie równości z innymi osobami, w taki sposób, aby zapewnić:

(a) uznanie prawa wszystkich osób niepełnosprawnych, które są w odpowiednim do zawarcia małżeństwa wieku, do zawarcia małżeństwa i do założenia rodziny, na podstawie swobodnie wyrażonej i pełnej zgody przyszyłych małżonków,

(b) uznanie prawa osób niepełnosprawnych do podejmowania swobodnych i odpowiedzialnych decyzji o liczbie i czasie urodzenia dzieci oraz do dostępu do dostosowanych do wieku edukacji i informacji dotyczących prokreacji i planowania rodziny, a także do środków niezbędnych do korzystania z tych praw,

(c) zachowanie zdolności rozrodczych przez osoby niepełnosprawne, w tym przez dzieci, na zasadzie równości z innymi osobami.

2. Państwa Strony zagwarantują prawa i obowiązki osób niepełnosprawnych w zakresie opieki nad dziećmi, kurateli, powiernictwa, adopcji lub podobnych instytucji, jeśli takie instytucje przewiduje ustawodawstwo krajowe; we wszystkich przypadkach nadrzędne będzie dobro dziecka. Państwa Strony zapewnią osobom niepełnosprawnym odpowiednią pomoc w wykonywaniu obowiązków związanych z wychowywaniem dzieci.

3. Państwa Strony zapewnią dzieciom niepełnosprawnym jednakowe prawa do życia w rodzinie. Mając na uwadze realizację tych praw i w celu zapobiegania ukrywaniu, porzuceniu, zaniedbywaniu i segregacji dzieci niepełnosprawnych, Państwa Strony dostarczać będą odpowiednio wcześnie i wszechstronne informacje, oferować pomoc i usługi dzieciom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

4. Państwa Strony zapewnią, że dziecko nie będzie odłączane od rodziców bez ich zgody, z wyjątkiem sytuacji, kiedy właściwe władze, podlegające kontroli sądowej, postanowią, zgodnie z obowiązującym prawem i procedurami, że takie odłączenie jest konieczne ze względu na najlepszy interes dziecka. W żadnym przypadku nie można odłączać dziecka od rodziców z powodu jego niepełnosprawności lub niepełnosprawności jednego lub obojga rodziców.

5. W przypadku, gdy najbliższa rodzina nie jest w stanie sprawować opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym, Państwa Strony podejmą wszelkie wysiłki, aby zapewnić alternatywną opiekę przez dalszą rodzinę, a jeżeli okaże się to niemożliwe, w ramach społeczności w warunkach rodzinnych.

Artykuł 24

Edukacja

1. Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do edukacji. W celu realizacji tego prawa bez dyskryminacji i na zasadach równych szans, Państwa Strony zapewnią włączający system kształcenia umożliwiający integrację na wszystkich poziomach edukacji i w kształceniu ustawicznym, zmierzające do:

(a) pełnego rozwoju potencjału oraz poczucia godności i własnej wartości, a także wzmocnienia poszanowania praw człowieka, podstawowych wolności i różnorodności ludzkiej,

(b) rozwijania przez osoby niepełnosprawne ich osobowości, talentów i kreatywności, a także zdolności umysłowych i fizycznych, przy pełnym wykorzystaniu ich możliwości,

(c) umożliwienia osobom niepełnosprawnym efektywnego udziału w wolnym społeczeństwie.

2. Realizując to prawo, Państwa Strony zapewnią, że:
- (a) osoby niepełnosprawne nie będą wykluczane z powszechnego systemu edukacji ze względu na niepełnosprawność, a także, że dzieci niepełnosprawne nie będą wykluczane, ze względu na niepełnosprawność, z bezpłatnej i obowiązkowej nauki w szkole podstawowej lub z nauczania na poziomie średnim,
  - (b) osoby niepełnosprawne będą korzystać z włączającego, bezpłatnego nauczania obowiązkowego wysokiej jakości, na poziomie podstawowym i średnim, na zasadzie równości z innymi osobami, w społecznościach, w których żyją,
  - (c) wprowadzane będą racjonalne usprawnienia, zgodnie z indywidualnymi potrzebami,
  - (d) osoby niepełnosprawne będą uzyskiwać niezbędne wsparcie, w ramach powszechnego systemu edukacji, celem ułatwienia ich skutecznej edukacji,
  - (e) stosowane będą skuteczne środki zindywidualizowanego wsparcia w środowisku, które maksymalizuje rozwój edukacyjny i społeczny, zgodnie z celem pełnego włączenia.
3. Państwa Strony umożliwią osobom niepełnosprawnym zdobycie umiejętności życiowych i społecznych, aby ułatwić im pełny i równy udział w edukacji i w życiu społeczności. W tym celu Państwa Strony będą podejmować odpowiednie środki, w tym:
- (a) ułatwianie nauki alfabetu Braille'a, alternatywnego pisma, wspomagających (augmentatywnych) i alternatywnych sposobów, środków i form komunikacji i orientacji oraz umiejętności poruszania się, a także ułatwianie wsparcia rówieśników i doradztwa,
  - (b) ułatwianie nauki języka migowego i popieranie tożsamości językowej społeczności osób głuchych,
  - (c) zapewnienie, że edukacja osób, w szczególności dzieci, które są niewidome, głuche lub głuchoniewidome będzie prowadzona w najodpowiedniejszych językach i przy pomocy sposobów i środków komunikacji najodpowiedniejszych dla jednostki, a także w środowisku, które maksymalizuje rozwój edukacyjny i społeczny.
4. Aby wesprzeć realizację tego prawa, Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu zatrudniania nauczycieli, w tym nauczycieli niepełnosprawnych, którzy mają kwalifikacje w zakresie używania języka migowego i/lub alfabetu Braille'a, oraz w celu szkolenia specjalistów i personelu pracujących na wszystkich szczeblach edukacji. Takie szkolenie będzie obejmować wiedzę na temat problemów niepełnosprawności i korzystanie ze wspomagających (augmentatywnych) i alternatywnych sposobów, środków i form komunikacji, technik i materiałów edukacyjnych, w celu wspierania osób niepełnosprawnych.
5. Państwa Strony zapewnią, że osoby niepełnosprawne będą miały dostęp do powszechnego szkolnictwa wyższego, szkolenia zawodowego, kształcenia dorosłych i możliwości uczenia się przez całe życie, bez dyskryminacji i na zasadzie równości z innymi osobami. W tym celu Państwa Strony zagwarantują, że zapewnione będą racjonalne usprawnienia dla osób niepełnosprawnych.

Artykuł 25

Zdrowie

Państwa Strony uznają, że osoby niepełnosprawne mają prawo do osiągnięcia najwyższego możliwego poziomu stanu zdrowia, bez dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Państwa Strony podejmą wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do usług opieki zdrowotnej biorących pod uwagę szczególnie wymogi związane z płcią, w tym rehabilitacji zdrowotnej. W szczególności, Państwa Strony:

- (a) zapewnią osobom niepełnosprawnym taki sam jak w przypadku innych osób zakres, jakość i standard bezpłatnej lub zapewnianej po przystępnych cenach usług opieki

zdrowotnej i programów zdrowotnych, w tym w zakresie zdrowia seksualnego i prokreacyjnego oraz adresowanych do całej populacji programów w zakresie zdrowia publicznego,

(b) zapewnią te usługi zdrowotne, które są potrzebne osobom niepełnosprawnym, szczególnie ze względu na ich niepełnosprawność, w tym wczesne rozpoznawanie i leczenie, jeżeli jest potrzebne, a także usługi mające na celu ograniczenie i zapobieganie dalszej niepełnosprawności, w tym dzieci i osób starszych,

(c) zapewnią świadczenie usług opieki zdrowotnej możliwie blisko społeczności, w których żyją osoby niepełnosprawne, w tym na obszarach wiejskich,

(d) zobowiążą osoby wykonujące zawody medyczne do zapewniania osobom niepełnosprawnym, na podstawie swobodnie przez nie wyrażonej i świadomej zgody, opieki takiej samej jakości jak innym osobom poprzez, między innymi, podnoszenie świadomości w zakresie praw człowieka, godności, niezależności i potrzeb osób niepełnosprawnych przy wykorzystaniu szkoleń i poprzez rozpowszechnianie norm etycznych w publicznej i prywatnej opiece zdrowotnej,

(e) zakazą dyskryminacji osób niepełnosprawnych w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego, a także ubezpieczenia na życie, jeśli takie ubezpieczenie jest dozwolone przez ustawodawstwo krajowe, zaś ubezpieczenia będą zapewniane w sposób sprawiedliwy i rozsądny,

(f) będą zapobiegać przypadkom odmowy udzielenia, ze względu na niepełnosprawność, opieki zdrowotnej lub usług zdrowotnych, albo pożywienia i płynów.

Artykuł 26 **Rehabilitacja**

1. Państwa Strony podejmą skuteczne i odpowiednie środki, uwzględniając wsparcie wzajemnie udzielane sobie przez osoby niepełnosprawne oraz wsparcie udzielane przez inne osoby, w celu umożliwienia osobom niepełnosprawnym uzyskania i utrzymania możliwie największej niezależności, pełnych zdolności fizycznych, intelektualnych, społecznych i zawodowych oraz pełnej integracji i udziału we wszystkich aspektach życia społeczeństwa. W tym celu Państwa Strony zorganizują, wzmocnią i rozwiną usługi i programy w zakresie wszechstronnej rehabilitacji, w szczególności w obszarze zdrowia, zatrudnienia, edukacji i usług socjalnych, w taki sposób, aby usługi i programy:

(a) były dostępne od możliwie najwcześniejszego etapu i były oparte na multidyscyplinarnej ocenie indywidualnych potrzeb i potencjału,

(b) wspierały udział i integrację w społeczeństwie oraz włączenie we wszystkie aspekty życia społeczeństwa, były dobrowolne i dostępne dla osób niepełnosprawnych możliwie blisko społeczności, w których żyją, w tym na obszarach wiejskich,

2. Państwa Strony będą popierać rozwój szkolenia wstępnego i ustawicznego specjalistów i personelu pracujących w usługach rehabilitacji.

3. Państwa Strony będą promować dostępność, znajomość i korzystanie w procesie rehabilitacji z urządzeń i technologii wspomagających, zaprojektowanych dla osób niepełnosprawnych.

Artykuł 27 **Praca i zatrudnienie**

1. Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do pracy, na zasadzie równości z innymi osobami; obejmuje to prawo do możliwości zarabiania na życie poprzez pracę swobodnie wybraną lub przyjętą na rynku pracy oraz w otwartym, integracyjnym i dostępnym dla osób niepełnosprawnych środowisku pracy. Państwa Strony będą chronić i popierać realizację prawa do pracy, również tych osób, które staną się niepełnosprawne w okresie zatrudnienia, poprzez podjęcie odpowiednich kroków, w tym na drodze ustawodawczej, między innymi w celu:

(a) zakazania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność w odniesieniu do wszelkich kwestii dotyczących wszystkich form zatrudnienia, w tym warunków rekrutacji, przyjmowania do pracy i zatrudnienia, kontynuacji zatrudnienia, awansu zawodowego oraz bezpiecznych i higienicznych warunków pracy,

(b) ochrony praw osób niepełnosprawnych, na zasadzie równości z innymi osobami, do sprawiedliwych i korzystnych warunków pracy, w tym do równych szans i jednakowego wynagrodzenia za pracę jednakowej wartości, bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, włączając w to ochronę przed molestowaniem i zadośćuczynienie za doznane krzywdy,

(c) zapewnienia, by osoby niepełnosprawne korzystały z praw pracowniczych i z prawa do organizowania się w związki zawodowe, na zasadzie równości z innymi osobami,

(d) umożliwienia osobom niepełnosprawnym skutecznego dostępu do ogólnych programów poradnictwa specjalistycznego i zawodowego, usług pośrednictwa pracy oraz szkolenia zawodowego i kształcenia ustawicznego,

(e) popierania możliwości zatrudnienia i rozwoju zawodowego osób niepełnosprawnych na rynku pracy oraz pomocy w znalezieniu, uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia oraz powrocie do zatrudnienia,

(f) popierania możliwości samozatrudnienia, przedsiębiorczości, tworzenia spółdzielni i zakładania własnych przedsiębiorstw,

(g) zatrudniania osób niepełnosprawnych w sektorze publicznym,

(h) popierania zatrudniania osób niepełnosprawnych w sektorze prywatnym, poprzez odpowiednią politykę i środki, które mogą obejmować programy działań pozytywnych, zachęty i inne działania,

(i) zapewnienia wprowadzania racjonalnych usprawnień dla osób niepełnosprawnych w miejscu pracy,

(j) popierania zdobywania przez osoby niepełnosprawne doświadczenia zawodowego na otwartym rynku pracy,

(k) popierania programów rehabilitacji zawodowej, utrzymania pracy i powrotu do pracy, adresowanych do osób niepełnosprawnych.

2. Państwa Strony zagwarantują, że osoby niepełnosprawne nie będą utrzymywane w stanie niewolnictwa lub poddaństwa i będą chronione, na zasadzie równości z innymi osobami, przed pracą przymusową lub obowiązkową.

Artykuł 28

Odpowiednie warunki życia i ochrona socjalna

1. Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do odpowiednich warunków życia ich samych i ich rodzin, włączając w to odpowiednie wyżywienie, odzież i mieszkanie oraz prawo do stałego polepszania warunków życia, i podejmą odpowiednie kroki w celu zagwarantowania i popierania realizacji tych praw bez dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność.

2. Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do ochrony socjalnej i do korzystania z tego prawa bez dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność oraz podejmą odpowiednie kroki w celu zagwarantowania i popierania realizacji tego prawa, włączając środki w celu:

(a) zapewnienia osobom niepełnosprawnym jednakowego dostępu do usług w zakresie dostarczania czystej wody oraz do odpowiednich usług, urządzeń i innego rodzaju pomocy w zaspokajaniu potrzeb związanych z niepełnosprawnością, po przystępnych cenach,

(b) zapewnienia osobom niepełnosprawnym, w szczególności niepełnosprawnym kobietom i dziewczętom oraz niepełnosprawnym osobom w starszym wieku, dostępu do ochrony socjalnej i programów ograniczania ubóstwa,

(c) zapewnienia osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, żyjącym w ubóstwie, dostępu do pomocy państwa w pokrywaniu wydatków związanych z niepełnosprawnością, w tym wydatków na odpowiednie szkolenia, poradnictwo, pomoc finansową i tymczasową opiekę dającą wytchnienie stałym opiekunom,

(d) zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do ~~programów mieszkań komunalnych~~, publicznych programów mieszkaniowych,

(e) zapewnienia osobom niepełnosprawnym jednakowego dostępu do ubezpieczenia i świadczeń emerytalnych.

Artykuł 29

Udział w życiu politycznym i publicznym

Państwa Strony zagwarantują osobom niepełnosprawnym prawa polityczne i możliwość korzystania z nich, na zasadzie równości z innymi osobami oraz zobowiązują się do:

(a) zapewnienia, że osoby niepełnosprawne będą mogły efektywnie i w pełni uczestniczyć w życiu politycznym i publicznym, na zasadzie równości z innymi osobami, bezpośrednio lub za pośrednictwem swobodnie wybranych przedstawicieli, włączając w to prawo i możliwość korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego, między innymi poprzez:

(i) zapewnienie, że tryb głosowania oraz stosowane w związku z nim urządzenia i materiały będą odpowiednie, dostępne i łatwe do zrozumienia i użycia,

(ii) ochronę praw osób niepełnosprawnych do tajnego głosowania w wyborach i referendach publicznych bez zastraszania, a także do kandydowania w wyborach, efektywnego sprawowania urzędu i pełnienia wszelkich funkcji publicznych na wszystkich szczeblach rządzenia, ułatwianie korzystania ze wspomagających i nowych technologii tam, gdzie to właściwe,

(iii) gwarancje swobody wyrażania woli przez osoby niepełnosprawne występujące jako wyborcy i, w tym celu, tam gdzie to konieczne, zezwalanie osobom niepełnosprawnym, na ich życzenie, na korzystanie z pomocy w głosowaniu ze strony wybranej przez nie osoby;

(b) aktywnego promowania środowiska, w którym osoby niepełnosprawne będą mogły efektywnie i w pełni uczestniczyć w kierowaniu sprawami publicznymi, bez dyskryminacji i na zasadzie równości z innymi osobami, oraz zachęcania ich do udziału w sprawach publicznych, w tym do:

(i) udziału w organizacjach pozarządowych i stowarzyszeniach uczestniczących w życiu publicznym i politycznym kraju, a także w działalności partii politycznych i zarządzania nimi,

(ii) tworzenia organizacji osób niepełnosprawnych w celu reprezentowania osób niepełnosprawnych na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym oraz przystępowania do takich organizacji.

Artykuł 30

Udział w życiu kulturalnym, rekreacji, wypoczynku i sporcie

1. Państwa Strony uznają prawo osób niepełnosprawnych do udziału, na zasadzie równości z innymi osobami, w życiu kulturalnym i podejmą wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia, że osoby niepełnosprawne:

(a) będą miały dostęp do materiałów w dziedzinie kultury w dostępnych dla nich formach,

(b) będą miały dostęp do programów telewizyjnych, filmów, teatru i innego rodzaju działalności kulturalnej, w dostępnych dla nich formach,

(c) będą miały dostęp do miejsc działalności kulturalnej lub usług z nią związanych, takich jak teatry, muzea, kina, biblioteki i usługi turystyczne oraz, w miarę możliwości, będą miały dostęp do zabytków i miejsc ważnych dla kultury narodowej.

2. Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu zapewnienia, że osoby niepełnosprawne będą miały możliwości rozwoju i wykorzystywania potencjału twórczego, artystycznego i intelektualnego, nie tylko dla własnej korzyści, ale także dla wzbogacenia społeczeństwa.

3. Państwa Strony podejmą odpowiednie środki, zgodne z prawem międzynarodowym, w celu zapewnienia, że przepisy chroniące prawa autorskie nie będą stanowiły nieuzasadnionej lub dyskryminacyjnej bariery dla osób niepełnosprawnych w dostępie do materiałów w dziedzinie kultury.

4. Osoby niepełnosprawne będą uprawnione, na zasadzie równości z innymi osobami, do uznania ich szczególnej tożsamości kulturowej i językowej, w tym języków migowych i kultury osób niesłyszących, a także do uzyskania wsparcia w tym zakresie.

5. W celu umożliwienia osobom niepełnosprawnym udziału, na zasadzie równości z innymi osobami, w działalności rekreacyjnej, wypoczynkowej i sportowej, Państwa Strony podejmą odpowiednie środki w celu:

(a) zachęcania osób niepełnosprawnych do udziału, w możliwie najszerszym zakresie, w powszechnej działalności sportowej na wszystkich poziomach i popierania tego udziału,

(b) zapewnienia osobom niepełnosprawnym możliwości organizacji i rozwoju działalności sportowej i rekreacyjnej uwzględniającej niepełnosprawność oraz możliwości udziału w takiej działalności i, w tym celu, zachęcania do zapewniania, na zasadzie równości z innymi osobami, odpowiedniego instruktażu, szkolenia i zasobów,

(c) zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do miejsc uprawiania sportu, rekreacji i turystyki,

(d) zapewnienia dzieciom niepełnosprawnym dostępu, na zasadzie równości z innymi dziećmi, do udziału w zabawie, rekreacji i wypoczynku oraz działalności sportowej, włączając taką działalność w ramy systemu szkolnego,

e) zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu do usług świadczonych przez organizatorów działalności w zakresie rekreacji, turystyki, wypoczynku i sportu.

Artykuł 31

Statystyka i zbieranie danych

1. Państwa Strony zobowiązują się zbierać odpowiednie informacje, w tym dane statystyczne i wyniki badań, które umożliwią im kształtowanie i realizowanie polityki służącej wykonywaniu niniejszej konwencji. Proces zbierania i przechowywania tych informacji powinien być:

(a) zgodny z prawnie określonymi gwarancjami, w tym z ustawodawstwem w zakresie ochrony danych, w celu zagwarantowania poufności i poszanowania prywatności osób niepełnosprawnych,

(b) zgodny z normami zaakceptowanymi na szczeblu międzynarodowym w zakresie ochrony praw człowieka i podstawowych wolności oraz z zasadami etycznymi w zakresie zbierania danych statystycznych i korzystania z nich.

2. Informacje zbierane zgodnie z niniejszym artykułem będą odpowiednio segregowane i będą służyły pomocą w ocenie realizacji przez Państwa Strony zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji oraz w rozpoznawaniu i likwidowaniu barier, które napotykają osoby niepełnosprawne przy korzystaniu z ich praw.

3. Państwa Strony przyjmą na siebie odpowiedzialność za rozpowszechnianie danych statystycznych oraz zapewnią ich dostępność dla osób niepełnosprawnych i innych osób.

Artykuł 32

Współpraca międzynarodowa

1. Państwa Strony uznają znaczenie, jakie współpraca międzynarodowa i jej popieranie mają dla wspierania krajowych wysiłków na rzecz realizacji celów niniejszej konwencji oraz podejmą odpowiednie i efektywne środki w tym celu, razem z innymi Państwami oraz, jeżeli to właściwe, w partnerstwie z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi oraz społeczeństwem obywatelskim, w szczególności z organizacjami osób niepełnosprawnych. Takie środki mogą, między innymi, obejmować:

(a) zapewnienie, że współpraca międzynarodowa, w tym międzynarodowe programy rozwoju, będzie miała charakter integracyjny i była dostępna dla osób niepełnosprawnych,

(b) ułatwianie i wspieranie budowania potencjału, w tym poprzez wymianę i udostępnianie informacji, doświadczeń, programów szkoleniowych i najlepszych praktyk,

(c) ułatwianie współpracy w zakresie badań i dostępu do wiedzy naukowo-technicznej,

(d) zapewnianie, jeżeli to właściwe, pomocy technicznej i ekonomicznej, w tym poprzez ułatwianie dostępu i dzielenie się technologiami dotyczącymi dostępności i wspomagania oraz poprzez transfer technologii.

2. Postanowienia niniejszego artykułu nie wpływają na obowiązek żadnego Państwa Strony wywiązywania się z zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji.

Artykuł 33

Wdrażanie i monitorowanie na szczeblu krajowym

1. Państwa Strony, zgodnie ze swoim systemem organizacyjnym, wyznaczają w ramach rządu jeden lub więcej punktów kontaktowych w sprawach dotyczących wdrażania niniejszej konwencji, poświęcając należytą uwagę ustanowieniu lub wyznaczeniu mechanizmu koordynacji w ramach rządu, w celu ułatwienia działań związanych z wdrażaniem konwencji w różnych sektorach i na różnych szczeblach.

2. Państwa Strony, zgodnie ze swoim systemem prawnym i administracyjnym, utrzymywać będą, wzmocnią, wyznaczą lub ustanowią strukturę, obejmującą jeden lub więcej niezależnych mechanizmów, tam, gdzie to właściwe, w celu popierania, ochrony i monitorowania wdrażania niniejszej konwencji. Wyznaczając lub ustanawiając taki mechanizm, Państwa Strony uwzględnią zasady dotyczące statusu i funkcjonowania krajowych instytucji ochrony i popierania praw człowieka.

3. Społeczeństwo obywatelskie, w szczególności osoby niepełnosprawne i reprezentujące je organizacje, będzie włączone w proces monitorowania i będą w pełni w nim uczestniczyć.

Artykuł 34

Komitet do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych

1. Ustanawia się Komitet do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych (zwany dalej „Komitetem”), który sprawuje funkcje wymienione poniżej.

2. W chwili wejścia w życie niniejszej konwencji Komitet będzie się składać z dwunastu ekspertów. Po dodatkowych sześćdziesięciu ratyfikacjach lub przystąpieniach do konwencji liczba członków Komitetu wzrośnie o sześciu, osiągając maksymalną liczbę osiemnastu członków.

3. Członkowie Komitetu będą pełnić funkcje we własnym imieniu i powinni mieć wysokie kwalifikacje moralne oraz uznane kompetencje i doświadczenie w dziedzinie objętej zakresem niniejszej konwencji. Przy nominowaniu kandydatów Państwa Strony proszone są o poświęcenie należytej uwagi postanowieniom art. 4 ust. 3 niniejszej konwencji.

4. Członkowie Komitetu zostaną wybrani przez Państwa Strony, z uwzględnieniem sprawiedliwej reprezentacji geograficznej, reprezentacji różnych form cywilizacji i głównych systemów prawnych, zrównoważonej reprezentacji obu płci i zapewnienia udziału ekspertów niepełnosprawnych.
5. Członkowie Komitetu będą wybierani w tajnym głosowaniu, z listy osób nominowanych przez Państwa Strony spośród swoich obywateli, na posiedzeniach konferencji Państw Stron. Na posiedzeniach tych, dla których kworum wynosi dwie trzecie liczby Państw Stron, za wybranych uznani zostaną ci kandydaci, którzy uzyskają największą liczbę głosów i absolutną większość głosów przedstawicieli Państw Stron obecnych i głosujących.
6. Pierwsze wybory odbędą się nie później niż w sześć miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej konwencji. Co najmniej na cztery miesiące przed terminem każdego wyborów Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych skieruje do Państw Stron pisemne zaproszenie do zgłaszania, w ciągu dwóch miesięcy, kandydatów na członków Komitetu. Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych sporządzi listę, w porządku alfabetycznym, wszystkich zgłoszonych w ten sposób kandydatów, ze wskazaniem Państw, które ich zgłosiły, oraz przedłoży ją Państwom Stronom niniejszej konwencji.
7. Członkowie Komitetu będą wybierani na cztery lata. Mogą oni być ponownie wybrani jeden raz. Mandat sześciu spośród członków wybranych w pierwszych wyborach wygaśnie po upływie dwóch lat; niezwłocznie po pierwszych wyborach nazwiska tych sześciu członków zostaną wybrane drogą losowania przez przewodniczącego posiedzenia, o którym mowa w ust. 5 niniejszego artykułu.
8. Wybór dodatkowych sześciu członków będzie dokonywany przy okazji regularnych wyborów, zgodnie z odpowiednimi postanowieniami niniejszego artykułu.
9. W przypadku śmierci członka Komitetu lub gdy zrezygnuje on, lub oświadczy, że z jakiegokolwiek innej przyczyny nie jest w stanie dłużej wykonywać swoich obowiązków, Państwo Strona, które wysunęło kandydaturę tego członka wyznaczy innego eksperta posiadającego kwalifikacje i spełniającego wymogi określone w odpowiednich postanowieniach niniejszego artykułu, aby pełnił funkcję przez okres do zakończenia kadencji.
10. Komitet ustali swój regulamin.
11. Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych zapewni niezbędny personel i ułatwienia konieczne do skutecznego wykonywania funkcji Komitetu przewidzianych w niniejszej konwencji oraz zwoła jego pierwsze posiedzenie.
12. Członkowie Komitetu ustanowionego na mocy niniejszej konwencji będą otrzymywać, za zgodą Zgromadzenia Ogólnego, honorarium z funduszy Organizacji Narodów Zjednoczonych, na zasadach i warunkach, jakie ustali Zgromadzenie Ogólne, uwzględniając znaczenie zadań Komitetu.
13. Członkowie Komitetu będą korzystać z ułatwień, przywilejów i immunitetów, jakie przysługują ekspertom działającym z ramienia Organizacji Narodów Zjednoczonych, zgodnie z postanowieniami odpowiednich rozdziałów konwencji dotyczącej przywilejów i immunitetów Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 35

Sprawozdania przedkładane przez Państwa Strony

1. Każde Państwo Strona przedłoży Komitetowi, za pośrednictwem Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, szczegółowe sprawozdanie dotyczące środków podjętych w celu realizacji zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji oraz na temat postępu dokonanego w tym zakresie, w terminie dwóch lat od daty wejścia w życie niniejszej konwencji w stosunku do danego Państwa Strony.
2. Następnie Państwa Strony będą składać kolejne sprawozdania przynajmniej co cztery lata oraz zawsze wtedy, gdy Komitet o to wystąpi.

3. Komitet ustali wytyczne co do treści sprawozdań.
4. Państwo Strona, które przedłoży Komitetowi szczegółowe sprawozdanie wstępne, w kolejnych sprawozdaniach nie jest zobowiązane do powtarzania wcześniej udzielonych informacji. Państwa Strony wzywa się do rozważenia możliwości przygotowywania sprawozdania w otwartej i przejrzystej procedurze oraz proszone są o poświęcenie należytej uwagi postanowieniom art. 4 ust. 3 niniejszej konwencji.
5. Sprawozdania mogą wskazywać czynniki i trudności wpływające na stopień realizacji zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji.

Artykuł 36

Rozpatrywanie sprawozdań

1. Każde sprawozdanie będzie rozpatrywane przez Komitet, który poczyni takie uwagi i zalecenia ogólne w stosunku do sprawozdania, jakie uzna za właściwe i przekaże je zainteresowanemu Państwu Stronie. Państwo Strona może odpowiedzieć Komitetowi, przekazując mu informacje, według swego wyboru. Komitet może zwrócić się do Państw Stron z prośbą o dalsze informacje dotyczące wdrażania niniejszej konwencji.
2. Jeśli Państwo Strona znacznie spóźnia się z przedłożeniem sprawozdania, Komitet może powiadomić dane Państwo Stronę o konieczności zbadania wdrażania niniejszej konwencji przez to Państwo-Stronę na podstawie rzetelnych informacji dostępnych Komitetowi, o ile odpowiednie sprawozdanie nie zostanie przedłożone w ciągu trzech miesięcy od daty powiadomienia. Komitet zwróci się do danego Państwa Strony o udział w takim badaniu. W sytuacji, gdy w odpowiedzi Państwo Strona przedłoży odpowiednie sprawozdanie, stosuje się postanowienia ust. 1 niniejszego artykułu.
3. Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych udostępni sprawozdania wszystkim Państwom Stronom.
4. Państwa Strony udostępnią swoje sprawozdania opinii publicznej w swoich krajach oraz ułatwią dostęp do uwag i ogólnych zaleceń dotyczących tych sprawozdań.
5. Jeżeli Komitet uzna to za właściwe, może przesłać sprawozdania Państw Stron wyspecjalizowanym agencjom, funduszom i programom Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz innym właściwym organom, odpowiednio do zawartej w sprawozdaniu prośby lub zgodnie ze wskazaniem potrzeby uzyskania porady technicznej lub pomocy, wraz z ewentualnymi uwagami i zaleceniami Komitetu dotyczącymi takich próśb lub wskazań.

Artykuł 37

Współpraca między Państwami Stronami a Komitetem

1. Każde Państwo Strona będzie współpracować z Komitetem i udzielać jego członkom pomocy w wypełnianiu ich mandatu.
2. W kontaktach z Państwami Stronami Komitet będzie poświęcał należytą uwagę metodom i sposobom zwiększania zdolności krajowych w zakresie wdrażania niniejszej konwencji, w tym poprzez współpracę międzynarodową.

Artykuł 38

Stosunki Komitetu z innymi organami

W celu sprzyjania skutecznemu wdrażaniu niniejszej konwencji i zachęcania do współpracy międzynarodowej w dziedzinie objętej zakresem niniejszej konwencji:

- (a) wyspecjalizowane agencje i inne organy Organizacji Narodów Zjednoczonych mają prawo być reprezentowane przy rozpatrywaniu wykonywania tych postanowień niniejszej konwencji, które objęte są ich mandatem. Komitet może prosić wyspecjalizowane agencje i inne odpowiednie organy, które uzna za właściwe, o specjalistyczną poradę na temat stosowania konwencji w obszarach leżących w zakresie ich mandatu. Komitet może prosić agencje

wyspecjalizowane i inne organy Organizacji Narodów Zjednoczonych o przedłożenie sprawozdań na temat stosowania konwencji w obszarach należących do zakresu ich działania.

(b) Komitet, w ramach wypełniania swojego mandatu, będzie prowadzić konsultacje, jeżeli to właściwe, z innymi odpowiednimi organami powołanymi przez umowy międzynarodowe dotyczące praw człowieka, w celu zapewnienia spójności odpowiednich wytycznych dotyczących przedkładania sprawozdań, uwag i ogólnych zaleceń oraz w celu unikania dublowania realizowanych przez nie zadań.

Artykuł 39 **Sprawozdanie Komitetu**

Co dwa lata Komitet składać będzie sprawozdanie ze swojej działalności Zgromadzeniu Ogólnemu oraz Radzie Gospodarczo-Społecznej, a także może przekazywać uwagi i ogólne zalecenia wynikające z badania sprawozdań i informacji otrzymywanych od Państw Stron. Takie uwagi i ogólne zalecenia zostaną dołączone do sprawozdania Komitetu, wraz z ewentualnymi uwagami Państw Stron.

Artykuł 40 **Konferencja Państw Stron**

1. Państwa Strony spotykać się będą regularnie na konferencji Państw Stron, w celu rozpatrzenia każdej sprawy związanej z wdrażaniem niniejszej konwencji.
2. Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych zwoła konferencję Państw Stron nie później niż sześć miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej konwencji. Kolejne posiedzenia będą zwoływane przez Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych co dwa lata lub zgodnie z decyzją konferencji Państw Stron.

Artykuł 41 **Depozytariusz**

Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych jest depozytariuszem niniejszej konwencji.

Artykuł 42 **Podpisanie**

Niniejsza konwencja zostanie otwarta do podpisu dla wszystkich państw i dla organizacji integracji regionalnej w siedzibie Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku 30 marca 2007 roku.

Artykuł 43 **Zgoda na związanie się konwencją**

Niniejsza konwencja będzie podlegać ratyfikacji przez państwa-sygnatariuszy i formalnemu zatwierdzeniu przez organizacje integracji regionalnej, które ją podpisały. Jest ona otwarta do przystąpienia dla każdego państwa lub każdej organizacji integracji regionalnej, która nie podpisała konwencji.

Artykuł 44 **Organizacje integracji regionalnej**

1. „Organizacja integracji regionalnej” oznacza organizację powołaną przez suwerenne państwa danego regionu, której państwo członkowskie przekazało kompetencje w zakresie spraw regulowanych przez niniejszą konwencję. Organizacje takie zadeklarują, w dokumencie formalnego zatwierdzenia lub przystąpienia, zakres swoich kompetencji w sprawach

regulowanych przez niniejszą konwencję. Następnie będą one informować depozytariusza o wszelkich istotnych zmianach zakresu kompetencji.

2. Określenie „Państwo Strona” użyte w niniejszej konwencji stosuje się do takich organizacji, w ramach ich kompetencji.

3. Dla celów stosowania art. 45 ust. 1 oraz art. 47 ust. 2 i 3 nie będzie liczony jakikolwiek dokument złożony przez organizację integracji regionalnej.

4. Organizacje integracji regionalnej, w sprawach należących do ich kompetencji, mogą korzystać z przysługującego im prawa głosu na konferencji Państw Stron, w liczbie głosów równej liczbie państw członkowskich tych organizacji będących stronami niniejszej konwencji. Organizacja nie może korzystać z prawa głosu, jeżeli którekolwiek z państw członkowskich korzysta ze swego prawa głosu i odwrotnie.

Artykuł 45 **Wejście w życie**

1. Niniejsza konwencja wejdzie w życie trzydziestego dnia od dnia złożenia dwudziestego dokumentu ratyfikacyjnego lub dokumentu przystąpienia.

2. Dla wszystkich państw i organizacji integracji regionalnej ratyfikujących, formalnie zatwierdzających lub przystępujących do niniejszej konwencji po złożeniu dwudziestego dokumentu, niniejsza konwencja wejdzie w życie trzydziestego dnia od dnia złożenia przez to państwo lub organizację odpowiedniego dokumentu.

Artykuł 46 **Zastrzeżenia**

1. Nie są dopuszczalne zastrzeżenia niezgodne z przedmiotem i celem niniejszej konwencji.
2. Zastrzeżenia mogą zostać wycofane w każdym czasie.

Artykuł 47 **Poprawki**

1. Każde z Państw Stron niniejszej konwencji może zaproponować poprawkę do niniejszej konwencji i przedłożyć ją Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych. Sekretarz Generalny przekaze każdą zaproponowaną poprawkę Państwom Stronom, z prośbą o powiadomienie go, czy opowiadają się za zwołaniem konferencji Państw Stron w celu rozważenia propozycji i podjęcia decyzji w jej sprawie. Jeżeli w ciągu czterech miesięcy od daty takiego przekazania przynajmniej jedna trzecia Państw Stron wypowie się za zwołaniem konferencji, Sekretarz Generalny zwoła ją pod auspicjami Organizacji Narodów Zjednoczonych. Każda poprawka przyjęta większością dwóch trzecich głosów Państw Stron obecnych i głosujących zostanie przedłożona przez Sekretarza Generalnego Zgromadzeniu Ogólnemu do zatwierdzenia, a następnie wszystkim Państwom Stronom do przyjęcia.

2. Poprawka, przyjęta i zatwierdzona zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, wejdzie w życie trzydziestego dnia od dnia, kiedy liczba złożonych dokumentów przystąpienia osiągnie dwie trzecie liczby Państw Stron w dacie przyjęcia poprawki. Następnie poprawka wejdzie w życie w odniesieniu do każdego Państwa Strony trzydziestego dnia od daty złożenia jego dokumentu przyjęcia. Poprawka będzie wiązać tylko Państwa Strony, które ją przyjęły.

3. Jeśli tak postanowi konferencja Państw Stron w drodze konsensusu, poprawka przyjęta i zatwierdzona zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, która dotyczy wyłącznie art. 34, 38, 39 i 40, wejdzie w życie w stosunku do wszystkich Państw Stron trzydziestego dnia od dnia, kiedy liczba złożonych dokumentów przystąpienia osiągnie dwie trzecie liczby Państw Stron w dacie przyjęcia poprawki.

Artykuł 48
Wypowiedzenie

Państwo Strona może wypowiedzieć niniejszą konwencję w drodze pisemnego powiadomienia Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych. Wypowiedzenie wejdzie w życie po upływie roku od daty otrzymania powiadomienia przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 49
Dostępna forma

Tekst niniejszej konwencji będzie udostępniony w formach dostępnych dla osób niepełnosprawnych.

Artykuł 50
Teksty autentyczne

Teksty angielski, arabski, chiński, francuski, hiszpański i rosyjski niniejszej konwencji są jednakowo autentyczne.

Na dowód czego niżej podpisani pełnomocnicy, należycie upoważnieni w tym celu przez swoje Rządy, podpisali niniejszą konwencję.

Za zgodność tłumaczenia z oryginałem